

Han sejlede med Johan Otto i en lille brunlakeret halvdæksbåd med latinersejl. Johan Otto var imponeret over hans evne til at manøvrere (han var ikke skibsredersøn for ingenting). På en gåtur i parken fortalte greven, mens de plukkede champignons, at Majestæten (Christian X) og hans Dronning (Alexandrine) ventedes at besøge Aalholm i forbindelse med en manøvre ca. 1. oktober. Og fra ca. 5. oktober rejste familien inklusiv deres huslærer til jagtslottet Lekkende ved Mern i nærheden af Præstø. Men nu om forberedelserne til kongebesøget:

29. september: "Det må være en artig udgiftspost for lensgreven med dette 2 ½ døgns kongebesøg; uafsladelig kører vogne op for døren, belæssede med kostbare, indlagte kommoder, tæpper, tykke silkegardiner med kvaster, nye badekar o.s.v. Og hele

Johan Otto fotograferet af Finn Tulinius i 1914.
Finn Tulinius arkiv.

dagen færdes tapetserere, malere o.s.v. i værelserne, der da også nu er så fantastisk dejlige, at det ikke kan siges. Ude på den uforlignelige egetræstrappe er der hele dagen fuldt af snedkere, som sætter egetræspaneler med rig udskæring op. Marmorfliser brækkes op og lægges ned igen. Oppe i spisesalen – riddersalen – er der kommet 2 vidunderlige tronstole til "Solen" og "Månen". Greven har selv givet tegning til dem. Nu tror jeg også, at alt snart er i orden."

1. oktober: "Nu i dag kommer jo de to fornemste mennesker i det smukkeste land i verden. Jeg har nu til morgen set 3 store langvogne køre gennem alleen, belæssede med bunker af hvidlakerede flagstænger med løgformede flagknapper med ægte forgyldning. Hærskarer af Aalholms havefolk gør sig øjensynlig endnu mere umage nu end ellers med at rive blade ud af blomsterbedene og med at trække slåmaskinerne over de nedsænkede engelske plæner. På muren i gårdspladsen er det midterste beklædt med gran, og et stort blåt skjold pranger med krone og navnetræk i guld. I alleen står 66 flagstænger, og imellem flagstængerne hænger guillanter af egeblade. Nye blomster er kommet i alle opsatser og hængende haver, og på siderne af det vældige spejl på første afsats står 6 alen høje palmer, der skyder op af en frodig skovbund af blomster i de skønneste farver.

Majestæternes værelser er nu helt færdige. Man kan ikke sige et ord, når man træder ind i dem så pragtfulde er de. J.O. og jeg var igennem dem i morges før skole. Jeg holder mest af kongens dagligstue, den med hvid lak og tungt guld, med tunge, gule silkegardiner, med hvidlakerede rokokomøbler med guld silkebetræk og med blåt tæppe, som man synker ned i. Men over Kongens grønne sovekammer er der en ægte, fornem højhed, ja, og i Dronningens røde

Interiør fra Aalholm ca. 1914. Finn Tulinius arkiv.

dagligstue er der et sådant blomstervæld, at man ikke vil tro det; og Dronningens soveværelse – ja dejligt! Og om det så var de broderede sengeklæder, blev de undersøgte af J.O. og mig. Oldfruen Wennholz er nu glad. Alle har stor respekt for hende. Hun ligner en sufragette! Hun er svær, har hvidt hår strøget lige tilbage – og har et lynende, bydende blik inde bag lorgnetterne, som sidder fast med en kæde om det ene øre. Hun ser alt! Når man står og taler med hende, løber hendes øjne rundt og rundt, indtil de standser ved et eller andet fnug på ens ærme. Og straks – alt mens hun taler – skrattende og hurtigt og bestemt – børster hun ens ærme af med sin hånd og fjerner fnugget. Alle frygter for "Wennholz", som ikke ansér personer, men vover at svare igen, selv over for lensgreven og grevinden, hvilket altid fortælles på engelsk ved frokostbordet. Men så snart "Wennholz" er

i nærheden, går alt, som hun vil have det. Og jeg er sikker på, at hun ved, hvor hver en serviet og hvert et håndklæde i hele slottet er!

2. oktober: "I vil naturligvis vide alt! Kongen ventedes kl. 5. Men da jeg kl. 2 middag gik gennem Adelgade, var den så fuld af mennesker, der var strømmede sammen fra hele Lolland og Falster, at gaden lignede Østergade i vort kære København. Henne ved æresbuen stod den sædvanlige opstilling af våbenbrødre, hvad ellers? De stod med kobbermedaljen på brystet. Og de var så trætte af at stå og vente, at de så ud, som om de lige var vendte hjem fra et enervende krigstog.

På et fladt tag, lige ved, stod Nysteds fotograf sammen med sin broder. Begge var bevæbnede med meget store fotografiapparater, som de uafbrudt – i nervøs hast – ind-

Christian X på Aalholm i oktober 1913. Nysted Lokalhistoriske Arkiv.

stillede. Nysteds politibetjent paraderede op og ned i uniform. I modemagasinet var der kun hvide kjoler med røde skærf. "Hotel Stad Nysted" spekulerede i de mange søndagsklædte mennesker; inde fra restauranten hørtes orkestermusik. Og uden for døren var en mand ved at lave sindrige lys-effekter med elektriske glødelamper, som skulle træde i funktion om aftenen. Alle gik og spejdede. Og da jeg – i mit nye sorte tøj og med fotografiapparatet – hurtigt og flot kom gående, gik der en hvisken gennem mængden. De har naturligvis sagt til hinanden: "Se den kønne, unge herre dér! Det er huslæreren på slottet. Åh, bare vi turde spørge ham, hvornår kongen kommer. De kan tro, han ved det!"

Klokken blev 5, den blev 6, ja 6 ½. Stadig kom kongen ikke. I the-stuen på Aalholm sad

familien og ventede. Mit værelse ligger jo lige ved opgangstrappen; men kl. 6 ½ skulle J.O. og jeg spise til middag oppe i grev Siegfriids dagligstue, der ligger lige vis-a-vis min stue, altså med udsigt til indgangsportalen midt for. Jeg kom kl. 6 ½ præcis op i grev Siegfrieds stue, hvor Vilhelm stod og ventede med dækket bord til J.O. og mig. I dagens anledning havde Vilhelm ganske vist kjole med blanke knapper med navnetræk og hvidt, og som sædvanlig gul-og-sort vest, men knæbukser og silkestrømper med kvaster. J.O. var ikke kommet. Jeg måtte for én gangs skyld tilgive ham! Jeg stod lidt ved det åbne vindue og kunne høre frk. Rosen spille på flyglet i "te-stuen". "Hans Majestæt skulle da mærke, at han kom til et lystigt hus", sagde frk. Rosen senere til mig. Så blev lygterne, der hænger på mu-

renes hjørner, og så smukt belyser de 700 år gamle røde mure, tændt. Jeg kunne se, at familien dernede i "te-stuen" var begyndt at danse for morskabs skyld, og for at fordrive tiden. Jeg så også komtesse Suzanne neje dybt – også for morskabs skyld.

Men så fik jeg andet at tænke på og sé efter. Kronerne i indgangsportalen blev pludselig tændte. Og den store lygte over indgangsdøren strålede på een gang. Dørene blev slået op. Og tjenerne, Peter og Niels stod, en på hver side, i galla og knæbukser. Lensgreven kom frem, rakte sin stråhat til Peter og sine handsker til Niels. Mens disse igen indtog deres pladser gik lensgreven frem og tilbage – med sit lommeterklæde mellem hænderne – måske en ganske lille smule nervøs. Lyset fra lygten skinnede på marmoret derinde ved trappen og på det mørke, udskårne egetræ, på de røde mure, på flagstængerne med guillanterne og de blanke skjolde, og på den ærværdige trappe, hvor lensgreven gik frem og tilbage i blåt jakketøj, og med det hvide hår sat lige så sirligt som altid. Der var kommet telefonbesked, at Kongen var nået til Kettinge, 4 km borte. Men nu skulle Hans Majestæt jo først tvinges til at høre en lang tale af borgmesteren oppe i byen.

Men endelig hørte jeg rungende hurraråb i lang afstand, og nærmere og nærmere lød de. Til sidst blev hele alleen oplyst af en stor automobils lygter. Det var kongens, og en til kom lige bagefter. Det var den med adjudanterne. Begge svingede op for indgangsportalen. Greven bukkede formfuldendt. Peter og Niels fik travlt med vogndøre og kuffertyr. Kongen trådte ud og gav et djærvt håndtryk. Han var i garderuniform. Jeg hørte hans klangfulde stemme: "Undskyld jeg kommer...". Han har rimeligvis sagt "... så sent", men det kunne jeg ikke høre. I det samme vrimlede hele familien ud og hilste. Jeg så komtesse Suzanne neje

smukt, og J.O. – i sort fløjel med silkeopslag – bukke som en gentleman. En hel hær af nysgerrige mennesker, som havde stået i alleen, trængte sig nu rundt om trappen; og en hel masse drenge råbte hurra, mens kongen tyssede på dem ved at vifte med sine handsker. Et øjeblik efter var alle væk fra trappen. Og J.O. kom op til mig, fortvivlet over, at han ikke havde læst lektier, og over, at han kom ½ time for sent.

Kl. 7,30 begyndte selvejer-vogne og biler at køre frem. Kl. 8 sad jeg oppe på mit værelse og hørte, at et stort hornorkester spillede ovre i riddersalen. Da var taftet altså begyndt. Orkestret spillede dejligt. Og foruden "Kong Kristian" og "Kristian X's honnørmarch", fik vi både "Pupschen, du bist mein Augenstein" og "In the Shadows". Kl. 9 1/2 kom J.O. op og hentede mig. Han medbragte en gave, en smuk kuvert-buket. I kjole og hvidt fulgte jeg ham. Åh, de 30 gæster, hvor var de dog? Nu så jeg først, hvor vældigt Aalholm er. Salene var næsten tomme.

Jeg blev – i hallen – straks kapret af provst Faartoft, som jeg talte med en tid. Men så blev jeg forestillet for Dronningen. Og mens jeg bukkede belevent, trykkede jeg hendes højre hånd i al "undersåtlighed". Så blev jeg igen ført afsted af J.O. Ude i parken, over alt på den store trappe over til "øen" med 5 alens mellemrum, over alt ud over de store plæner var der gryder med brændende tjære og petroleum. De store luer slog i vejret som fra en vældig ofring. Og Aalholms mure lå glødende røde som ved ildebrand. J.O. og jeg gik rundt og så på det hele. Dernæst blev jeg, inde i salen i den røde silkestue, standset af den kedelige stiftsamtmand, der i øjeblikket stod uden beskæftigelse.

Kl. 11 gik jeg i seng. Da stod alleen endnu fuld af nysgerrige mennesker, som flere gange havde fristet "Kristian den Store" til at vise sig og tale. Vognene kørte frem.

Og tænk: jeg som havde besluttet aldrig mere at ville vaske min højre hånd, tænk jeg glemte det i morges – og vaskede løs! Men det blev der hurtigt råd for. Thi da vi sad nogle stykker ved morgenbordet i riddersalen, kom Oscar ind og fik os til at rejse os op blot ved at sige 2 ord: "Dronningen kommer!" Jeg trykkede hendes hånd og tænkte med det samme: "Nu sidder der nogle af hendes løse horn-overhuds-celler fast på min hånd!" Mon de er firkantede som på borgerlige mennesker? Eller mon de har form som en kongekrone? Men lige meget: de må bevares for enhver pris. Hvis jeg blot undlader at vaske hånden, taber jeg dog måske efterhånden de kostbare celler – og kan desuden ikke – med snavset hånd – færdes i disse kredse! Men kunne man ikke få en høvl, der kunne fjerne både borgerlige – og kongelige celler – og så sortere dem under mikroskop, og indramme de værdifulde!

Alt dette tænkte jeg på, da håndtrykket blev givet. Men det var der ingen, der vidste. Stakkels dronning: medens hun drak en halv kop kaffe og spiste $\frac{1}{2}$ æg og $\frac{1}{2}$ stykke ristet brød, havde hun jo alle siddende rundt som vidner! Alle konverserede. For resten kommer familien her så umådelig meget sammen med de to kongelige, at de hører med til deres intimeste omgang. Dronningen var yderst tarveligt klædt på: et hvidt bluseliv med blå kruseduller, og brun "home-spun" nederdel. Og tænk: jeg som havde bildt mig ind, at hun var smuk! Hun er gyselig! Hendes næse går lige ned, men ender pludselig ganske umotiveret i en udløbende spids, så fladtrykt, som om hun lod Kongen træde på den hver morgen. Og hendes tænder: væmmelige! Med mørke skjolder! Og så stritter de udefter, så de omfavner hendes underlæbe, som hun indimellem lader dem hvile sig på. Hun er yderst beskeden! Om hun er "betydelig" eller ej, er jo ikke let at sige, når hun sidder i et virvar af kaffe, ristet brød og konversation. Men jeg ved ihvert-

fald, at man "gribes" ikke, ser ikke noget som helst majestætisk ved hende.

Kl. 10 drog hun med sin bil af sted til manøvrer, hvortil Kongen allerede var kørt i sin bil kl. 8. Kl. 5 kom de hjem igen. Og kl. 7 $\frac{1}{2}$ stod jeg ved et af vinduerne mod nord og så ud. Nede på "øen" gik 10 mand og var beskæftigede med at hænge røde og hvide lamper op. I aften skulle det være endnu finere end i går. Kun adel var indbudt. Danmarks fineste adel. Og nu i bilernes århundrede kunne de jo komme langvejs fra. Fra et eller andet gods ved Nakskov f.eks. kom de kørende og tog hjem igen om natten. Jeg så nu overnaturligt stærke ildøjne langt borte i det store landskab. De kom meget hurtigt nærmere, og når de var nåede ind i den store Nordallé, stod alle lindene i bengalsk belysning. Og så viste ildøjnene sig at sidde på de mest pragtfulde, elektrisk oplyste luksusbiler, jeg nogensinde har set. De svingede op for indgangsportalen; og Peter og Niels – i silkeknæbukser, silkestrømper og laksko med store spænder – åbnede dørene, for at Danmarks højadel kunne komme til kongefest.

En fyrværkerifabrikant fra København med sine folk havde på fine tråde hængt – 1000 – jamen tænk, et tusind røde og hvide lamper, så at alle områder var optrukne. Det var vidunderligt! I går aftes blæste det stærkt, men det var netop godt. Så kunne tjæren netop brænde, og flammerne rigtig slikke op, og give de røde mure et sælsomt skær. Men til festen nu i aften behøvedes fuldkommen stille luft. Og sådan var det! Ingen kunne ane, at det ikke var august, men oktober. Oppe på slottet var alt strålende oplyst. På slaget 10 blev fløjddøren åbnet ud til trappen. Det var signalet til at fyrværkeriet skulle begynde. Og med uopnåelig præcision røg de mest fantastisk dejlige raketter i vejret og spredte en regn af mange-farvede stjerner. Røde blus blev tændt overalt. Og på én gang var det ikke mere nat,

*Stien foran slottet
fotograferet i
oktober 1913 i
forbindelse med
kongebesøget.
Nysted Lokal-
historiske Arkiv.*

men alt lå som i den blændende klare dag med strålende sollys. Hele Aalholm lå som i en solopgang. På trappen stod Kongen og Dronningen i midten, og hele familien og gæsterne omkring. Og Nystedborgerne havde fået lov til at stå langs slottets mure på græsskråningerne. De havde givet møde i hundredevis og stod – hoved ved hoved – klart belyst – amfiteatralisk op ad skråningerne. Vældige "sole" svirrede rundt. Og guldregn som gyldne rugaks strålede. Til sidst var drømmen forbi! Den endte, ligesom den begyndte: med 3 tordnende skud! Da alt igen lå i nat, mens de 1000 lamper strålede, hævde der sig en stemme: "Kong Kristian X længe leve!". Og jubelen kendte ingen grænser! Inde i "den indre gård" stod der så tæt med mennesker, at en knapenål ikke ville kunne falde til jorden. Alle ansigter var hævde og klart belyst af lysekronerne fra slottet, hvor det store hornorkester spillede dansemusik! Mængden ville se Kongen og råbte hurra uafbrudt for at lokke ham frem. Jeg lod Johan Otto sige det til lensgreven. Og endelig blev da også et vindue lukket op; Kongen viste sig ved

Dronningens side og hilste ud over folket, og tyssede på dem med sine handsker. Da dette var sket, var folk tilfredse og gik hjem.

Først kl. 12 ½ var festen forbi. Da var gårdspladsen fuld! 8 luksusbiler og en ekvipage holdt dernede og kørte frem til døren og trappen efterhånden. Og Peter og Niels, ledede af Oscar, havde travlt. Igen blev alle bengalsk belyst af ildøjne. Og festen, som jeg aldrig glemmer, var forbi. Jeg skal nok senere fortælle mer!

4. oktober. I går morges kl. 8 ½ gik jeg ned til riddersalen for at spise morgenmad. Idet jeg åbnede døren, så jeg, at der kun var 3 mennesker derinde: lensgrevinden, komtesse Suzanne, og ... Hans Majestæt Kongen, den sidste i blå knæbukser, ridestøvler, og hvid lærredsgarderuniform. Jeg bukkede ærbødigt ved døren, gik rask frem over gulvet; og Kongen skød sin stol tilbage, rejste sig og gav mig et fast håndtryk! Jeg er blevet forelsket! Men det gør ingenting – for det er i et menneske, der måler 3 alen og 2-3 tommer – og kender for lidt til mig til at kunne elske igen! Nå, det er altså

Kongen, dronningen og deres følge fotograferet sammen med familien Raben-Levetzau på trappen foran slottet i oktober 1913. Kongen og dronningen står naturligvis midt i billedet, og lille Johan Otto ses lige til højre for dem, foran sine forældre. Nysted Lokalhistoriske Arkiv.

Kongen, der er min kærligheds genstand! Jeg sad lige over for ham, så kun bordets bredde var imellem. Og jeg kunne studere hvert af hans ansigtsudtryk. Jeg synes, han er storartet! Han er helt igennem mandig! Det hører man på hans faste, klare stemme, og ser det på alle hans bevægelser. Det er ham, der hele tiden leder samtalen og i det hele taget altid er situationens herre!

Og så at høre ham tale! Det er så ganske naturligt. Hans automobil led jo i går havari ved Thoreby. Kongen sagde: "Ja, fjerren knak" til grevinden. Lidt efter kom Johan Otto ind og satte sig over for Kongen, ved siden af mig. Da Kongen så, at Johan Otto spiste øllebrød, sagde han: "Næ hør;

det er virkelig snyderi! Hvorfor skal du ha' øllebrød – og jeg ikke? Der er ingen, der har tilbudt mig det". Johan Otto: "Jamen, jeg får det kun hveranden dag. De andre dage får jeg havregrød". Kongen: "Næ, tænk; det er ligesom hjemme hos os. Hvad dag holder du så mest af? J.O.: "Den, hvor jeg får øllebrød!" Han hældte fløde oven på den. Kongen: "Kom nu ikke for meget på; så får du mavepine." J.O.: "Åh, det gør ingenting, for fløden ligger jo ovenpå!" Kongen: "Ja du, men når det kommer ned i maven, så ligger den underneden!". Johan Otto stak fingeren i munden. Kongen: "Har du ondt i tænderne? "J.O.: "Næ, men jeg har fået noget ind i den ene!" Kongen: "Ja

så må du jo ha' en tandstikker; nu skal jeg skære dig én". Han tager en tændstiksæske op af lommen, tager en tændstik, skærer den til, og rækker den over til J.O. Døren går op; hovmesteren melder: "Dronningen!". Kongen (med komisk ærbødighed): "Voilà, la reine!"

Da kongen og grevinden noget senere talte om danske dronninger, sagde kongen blandt andet: "Ja, der var nogle slemme stykker imellem. Men endelig kom der en, der duede, der var som hun skulle være! Og det er min kone! Og han klappede hende på hånden. En efter én kom kongens 4 adjutanter ind og bukkede ærbødigt. Morsomt var det forresten, at kongen sagde "du" til dem. Det var: oberst Kaufman, og kaptajnerne Ramm, Arnesen-Hall og Øllegaard. Jeg har set dem alle utallige gange før, undtagen Øllegaard.

Efter morgenmaden "bilede" kongen og lensgreven til Maribo. I den anden bil var 2 af adjutanterne. Klokken 1 var der afskedsfrokost i riddersalen. Kl. 2 ½ skulle Kongen nemlig afsted – videre til Vordingborg og overnatte hos Oxholm på "Rosenfeld". Ved frokosten takkede Kongen i 5-6 ord for god modtagelse. "Le compte Rabén" rejste sig smilende. Derefter var Dronningen nede i parken for at se på, at komtesserne gjorde hendes hånd i stand i gips – efter et aftryk, som de fik taget dagen før. Den lille fotograf fra Nysted, kaldet "barnet", og hans lige så lille og rare broder stod rystende af sindsbevægelse oppe ved indgangsportalens trappe. Forleden morgen havde de også været der ganske tidligt. Og da Kongen kl. 8 skulle køre af sted, havde han vendt sig mod dem og sagt: "Tag mig så!" Men ak, det meget svage morgenlys havde været alt for svagt. Da jeg senere kom ned til fotografen, var han ikke til at trøste. Jeg forklarede, at han jo havde gjort sit bedste. Han kunne ikke herske over vind og vejr.

Men halvvejs grædende sagde han, at nu havde han vel gjort sig umulig. Nu troede de vel alle, at han var en kluddermikkel! Derfor stod nu både han og broderen med glødende kinder og stive øjne – hver med sit apparat – for at redde æren. Alt afhang af lykken. Sammen med familien stod jeg på trappen i mit smagfulde sorte tøj. Og tænk, jeg trykkede både Kongens og Dronningens hænder, idet jeg bukkede greveagtigt. Høst: 3 håndtryk med Dronningen, 2 håndtryk med Kongen. Jeg er allerede så affekteret, at jeg ganske har opgivet planerne med horn-overhuds-cellerne. Nå, afskeden gik godt. Lensgreven lukkede denne gang selv bilens dør – smilende og bukkende.

Besøget her har synlige følger. Tjener Peter og chauffør Jens går rundt i en henrykkelses rus, fordi de hver har fået en sølvmedaille i Dannebrogsbånd. Hovmesteren fik ingenting. Han fik nemlig af Frederik VIII den samme medaille. Den næste grad er en medaille af guld; og der var ikke gået lang tid nok! Men oberst Kaufman lovede at minde om det, så næste gang..!

Da bilerne var kørt, mødte jeg lensgreven på trappen: "Åh, hr. Tulinius, nu vil jeg op og sove. Jeg har været oppe fra kl. 4 i morges". Og jeg svarede: "Ja, det har jo været anstrengende dage, men hvor må det være morsomt, når det hele er gået så smukt!". "Ja, ikke sandt, gik det ikke rigtig pænt?" Og da excellense, kammerherre, hoffjægmester, lensgreve Frederik Raben-Levetzau, kommandør af Dannebrog, Dannebrogsmænd m.m. var gået op, sagde jeg til mig selv, at intet andet sted, så langt dansk tunge lyder, ville Kongen have fået en flottere modtagelse end på Aalholm. Det er givet!!! Det er så usigelig morsomt at have oplevet det!!! J.O. og jeg var med til middagen, og bagefter sad vi alle og legede en tegneleg, så vi klukkede aflatter. Det var ganske umådelig morsomt!